

Szkolny Program Wychowawczo - Profilaktyczny

**oddziały przedszkolne przy
Szkołe Podstawowej Specjalnej
nr 327
im. dr Anny Lechowicz
w Warszawie**

„Nie idź za mną, bo nie umiem prowadzić.
Nie idź przede mną, bo mogę za tobą nie nadążyć. Idź po
prostu obok mnie i bądź moim przyjacielem.”

(Albert Camus)

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
AKTY PRAWNE ORAZ PODSTAWY MERYTORYCZNE PROGRAMU WYCHOWAWCZO- PROFILAKTYCZNEGO	3
WSTĘP	3
CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZEDSZKOLNEGO	4
CZYNNIKI RYZYKA	4
DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU ELIMINACJĘ CZYNNIKÓW RYZYKA	6
PLAN PRACY WYCHOWAWCZEJ NA ETAPIE EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ	7
PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW	9
PRAWA DZIECKA	10
MODEL ABSOLWENTA ODDZIAŁÓW PRZEDSZKOLNYCH	10
MODEL WYCHOWAWCY ODDZIAŁU PRZEDSZKOLNEGO	11
SYSTEM INFORMACJI O POSTĘPACH DZIECKA	11
EWALUACJA	12

AKTY PRAWNE ORAZ PODSTAWY MERYTORYCZNE PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO

Program Wychowawczo-Profilaktyczny oddziałów przedszkolnych działających przy Szkole Podstawowej Specjalnej nr 327 w Warszawie opracowany został w oparciu o następujące akty prawne:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach;
  - Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
  - Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
  - Konwencja Praw Dziecka z 7 lipca 1991 r.;
  - Program wychowania przedszkolnego "Zanim będę uczniem".

WSTĘP

Podmiotem działań oddziałów przedszkolnych działających przy Szkole Podstawowej Specjalnej nr 327 jest dziecko z niepełnosprawnością ruchową i sprzężoną, a także z trudnościami w komunikowaniu się. Mamy świadomość, że okres przedszkolny jest czasem intensywnego rozwoju w życiu każdego dziecka. Szczególnie w przypadku dzieci z niepełnosprawnością okres ten wymaga szczególnej uwagi i wsparcia. Podczas codziennej pracy w oddziałach przedszkolnych dbamy o to, aby dziecko osiągnęło możliwie największy stopień samodzielności w zakresie mobilności, samoobsługi i komunikacji oraz miało okazję do budowania pozytywnego obrazu własnej osoby, czuło się bezpieczne, potrafiło nawiązywać i utrzymywać kontakty społeczne. Program pracy przedszkola w swoich działaniach uwzględnia założenia systemu Nauczania Kierowanego. Ma on na celu przystosowanie dziecka niepełnosprawnego do funkcjonowania w społeczeństwie i bycia niezależnym w jak największym stopniu. Usprawnianie ma charakter kompleksowy i wieloprofilowy. Stosowane są różne rodzaje terapii: ruchowa, psychologiczna, pedagogiczna i logopedyczna. Z dzieckiem pracuje zespół specjalistów w oparciu o bardzo szczegółowe i indywidualne programy usprawniania, które obejmują wszystkie zaburzone sfery. Istotnym celem działań przedszkola jest ścisła współpraca z rodzicami podopiecznych, wspieranie ich w zakresie akceptacji niepełnosprawności dziecka. Rodzice podczas spotkań indywidualnych, szkoleń i warsztatów dowiadują się, jak opiekować się dzieckiem, by stworzyć mu warunki do ciągłego rozwoju i umożliwić bycie aktywnym i niezależnym.

CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZEDSZKOLNEGO

Do oddziałów przedszkolnych uczęszczają dzieci z niepełnosprawnością ruchową i złożoną, w tym ze złożonymi potrzebami komunikacyjnymi.

Wynikają z tego określone trudności:

- Większość dzieci ma bardzo ograniczone kontakty społeczne, poza przedszkolem nie mają możliwości nawiązywania kontaktów, podejmowania decyzji, trenowania licznych umiejętności społecznych. Wielu z nich wymaga pomocy w wykonywaniu wszystkich codziennych czynności, co negatywnie wpływa na kształtowanie obrazu samego siebie.
- Coraz większą grupę uczniów stanowią osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz poważnymi schorzeniami somatycznymi. Uczniowie ci bywają w stanach zagrażających życia co wpływa na funkcjonowanie całej rodziny i społeczności szkolnej. Ich frekwencja uzależniona jest od stanu zdrowia, niejednokrotnie konieczne jest objęcie uczniów nauczaniem indywidualnym.
- Uczniowie nie posługujący się mową werbalną pozbawieni są możliwości wyrażania własnych myśli i odczuć.
- Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną mają trudności z rozumieniem wielu sytuacji społecznych oraz z realizacją programu nauczania.
- Uczniowie z nadpobudliwością, zaburzeniami zachowania i zaburzeniami ze spektrum autyzmu przejawiają szczególne trudności w przestrzeganiu norm życia społecznego.

Rodziny naszych podopiecznych stają przed problemem wychowania dziecka niepełnosprawnego, z czym nie zawsze potrafią sobie poradzić. W połączeniu z problemami życiowymi, takimi jak: bezrobocie, ubóstwo, problemy alkoholowe, przemoc, rodziny niepełne oraz brak systematycznego wsparcia medycznego, psychologicznego, edukacyjnego i rehabilitacyjnego powstają dodatkowe czynniki ryzyka skutkujące nieprawidłowymi postawami rodzicielskimi (odrzućenia lub nadopiekuńczości).

CZYNNIKI RYZYKA

Czynniki ryzyka występujące w rodzinach podopiecznych:

- niższy status społeczny;
- konflikty w rodzinie;
- rodziny niepełne;
- ubóstwo;
- zwiększone koszty utrzymania dziecka z niepełnosprawnością;
- alkoholizm;
- bezrobocie;
- przemoc;
- niewydolność wychowawcza;
- nieprawidłowe postawy rodzicielskie (zwłaszcza odrzucenie emocjonalne lub nadopiekuńczość);
- złe stosunki z rodzeństwem;
- nagle i przewlekłe trudne sytuacje zdrowotne, stany terminalne.

Problemy emocjonalne podopiecznych:

- niedojrzałość emocjonalna;
- brak kontroli emocji;
- frustracje związane z brakiem możliwości kontroli otoczenia;
- stresujące zdarzenia życiowe;
- nieadekwatna samoocena;
- nadpobudliwość;
- zewnątrz sterowność.

Problemy związane z rozwojem fizycznym:

- niepełnosprawność ruchowa różnego stopnia;
- zaburzenia widzenia;
- niedosłuch;
- niedobór wagi i wzrostu;
- nadwaga;
- zaburzenia funkcji spożywania pokarmów;
- brak kontroli wydalania;
- brak lub ograniczenie mowy czynnej;
- wady wymowy;
- zaburzenia koordynacji ruchowej;
- regresy związane z pogorszeniem stanu zdrowia.

Problemy związane z rozwojem umysłowym:

- upośledzenie rozwoju intelektualnego różnego stopnia;
- nieharmonijny rozwój intelektualny;
- trudności w opanowaniu treści poznawczych;
- zaburzenia uwagi;
- niekompetencja społeczna.

Problemy w kontaktach rówieśniczych:

- trudności w integracji z grupą rówieśniczą;
- ograniczone kontakty z rówieśnikami;
- trudności w uczestniczeniu w życiu przedszkolnym związane ze sprzężonymi niepełnosprawnościami;
- ograniczenia w nawiązywaniu swobodnych kontaktów, wynikających z konieczności stałej opieki osoby dorosłej (rodzica).

DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU ELIMINACJĘ CZYNNIKÓW RYZYKA

Celem programu wychowawczo-profilaktycznego jest zdobywanie i rozwijanie przez dzieci umiejętności radzenia sobie w sytuacjach życiowych, podejmowania decyzji, adekwatnego reagowania w sytuacjach trudnych. Rodzicom oferujemy wiedzę i wsparcie przez cały okres nauki dziecka. Program wychowawczo-profilaktyczny opiera się na działaniach mających na celu eliminację czynników ryzyka oraz wzmacnianie czynników chroniących.

Działania mające na celu eliminację czynników ryzyka możliwe do zastosowania w oddziałach przedszkolnych polegają na:

- kształtowaniu świadomości własnej odrębności, nauce wyrażania własnych potrzeb w sposób akceptowany społecznie, umożliwianiu podejmowania prostych decyzji;
- wspieraniu dziecka emocjonalnie i psychologicznie zwłaszcza w trudnych sytuacjach życiowych (hospitalizacja, rozwód, osierocenie);
  - ćwiczeniu samodzielnego funkcjonowania w życiu codziennym;
  - wpajaniu norm i wartości, promowaniu pozytywnych autorytetów;
  - podnoszeniu kompetencji społecznych, umiejętności rozwiązywania problemów;
  - kształtowaniu wrażliwości społecznej;
  - budowaniu poczucia własnej wartości, kompetencji, skuteczności;
  - poszerzaniu zainteresowań;
  - kształtowaniu właściwych postaw wobec dorosłych;
  - kształtowaniu świadomości własnej niepełnosprawności i wynikających z niej ograniczeń;
  - wyrabianiu umiejętności radzenia sobie z własnymi ograniczeniami samodzielnie lub z pomocą;
  - zaznajamianiu z zagrożeniami (molestowanie, wykorzystywanie, przemoc, choroby);
  - zaznajomienie ze skutkami złego odżywiania;
  - promowanie i kształtowanie właściwej postawy wobec zdrowego odżywiania;
  - zapewnienie dzieciom posiłków ze zdrową żywności;
  - wspieraniu rodziny dzieci, udzielaniu pomocy psychologicznej, pedagogicznej, rehabilitacyjnej, materialnej;
- wspieraniu aktywnej integracji rodzin dzieci oraz pomoc w wyborze placówki kształcenia na etapie szkolnym.

Redukcja czynników ryzyka

- poszukiwanie sposobów samodzielnego przemieszczania się w sposób dostępny dla dziecka, a także przyjmowania odpowiedniej pozycji do wykonania określonej czynności;
- doskonalenie manipulacji poprzez dostosowanie siedziska w sali, wykorzystanie drobnego sprzętu rehabilitacyjnego (łuski na ręce, uchwyty na blacie, uchwyty na sztuce);
- wdrażanie do przyjmowania prawidłowych pozycji zapobiegających powstawaniu przykurczów, wad postawy, zwicnięć stawów biodrowych;
- wypracowanie sposobów wykorzystywania i rozwijania możliwości ruchowych w życiu codziennym (toaleta, jedzenie, ubieranie i rozbieranie się, zabawa);
- proponowanie alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się dla dzieci ze złożonymi potrzebami komunikacyjnymi, nawiązanie współpracy z rodziną w tym zakresie;
- zachęcanie do spożywania zdrowej żywności.

Wzmacnianie czynników chroniących

- opracowywanie indywidualnych programów usprawniania ruchowego, zapoznanie rodziców z programami, dobieranie odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego, wybór dostosowań umożliwiających pracę w grupie, przy komputerze, w zabawie;
- dostosowanie celów, metod i tempa pracy do zróżnicowanych potrzeb oraz możliwości psychofizycznych dzieci;
- rozwijanie u dzieci poczucia własnej tożsamości i odrębności;
- uczenie wyrażania swoich emocji w sposób społecznie akceptowalny;
- wzbogacanie wiedzy o otaczającym świecie i zdobywanie nowych doświadczeń;
- wdrażanie dzieci do zasad zachowania się w grupie;
- aranżowanie sytuacji społecznych/komunikacyjnych umożliwiających trening umiejętności społecznych/komunikacyjnych;
- stosowanie podczas zajęć kulinarnych zasad zdrowego żywienia;
- wspieranie rodzin w zakresie opieki (ruch, mowa, jedzenie), wychowania i akceptacji dziecka z niepełnosprawnością; kierowanie do odpowiednich instytucji.

PLAN PRACY WYCHOWAWCZEJ NA ETAPIE EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ

Tożsamość

- wie, jak wygląda i jak się nazywa;
- ma pozytywny obraz własnej osoby;
- używa określeń i zna pojęcia “chłopiec”/“dziewczynka”;
- zna dzieci ze swojej grupy i przedszkola;
- posiada podstawowe informacje o swojej rodzinie;
- wie, gdzie mieszka;
- zna swoją narodowość.

Sprawczość

- jest świadomy swojego wpływu na otoczenie;
- podejmuje decyzje i dokonuje wyborów;
- komunikuje swoje potrzeby.

Mobilność/samodzielność

- samodzielnie przemieszcza się korzystając ze specjalistycznego sprzętu w obrębie przedszkola i poza nim;
- stara się być samodzielny podczas posiłków:
  - wie, jak przygotować się do posiłku, rozpoznaje swoje pudełko, fartuszek, dokonuje wyboru, co chce zjeść, myje ręce;
  - używa dostosowanych do swoich potrzeb naczyń, sztućców i innych pomocy;
  - dba o estetykę podczas posiłków, sprząta po sobie, wyciera buzię;
  - koryguje swoją pozycję podczas posiłku;
- potrafi się bawić sam lub z kolegami, nie wymaga asysty osoby dorosłej podczas swobodnej zabawy;

- rozpoznaje części garderoby, wie na którą część ciała i w jakiej kolejności je włożyć, współpracuje podczas ubierania i rozbierania, jeśli jest to możliwe robi to samodzielnie;
- w toalecie dziecko:
  - wie jak i kiedy myć ręce;
  - zgłasza i kontroluje potrzeby fizjologiczne;
  - współpracuje podczas wykonywania czynności toaletowych oraz pielęgnacyjnych, stara się być samodzielny na miarę swoich możliwości;
  - dostrzega potrzebę intymności podczas czynności samoobsługowych i toaletowych.

Emocje

- rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje u siebie i innych;
- reaguje adekwatnie do sytuacji;
- podejmuje próby radzenia sobie w trudnych sytuacjach;
- kontroluje i koryguje własne zachowanie;
- ma poczucie, że jest ważny dla innych członków grupy.

Umiejętności komunikacyjne/spoleczne

- zwraca uwagę na dzieci i dorosłych, ich potrzeby, słucha innych, czeka na swoją kolej;
- porozumiewa się w sposób zrozumiały dla innych;
- używa indywidualnych pomocy komunikacyjnych;
- zna i stara się przestrzegać „Kodeksu przedszkolaka”;
- zna i stara się przestrzegać reguł ustalonych w swojej grupie;
- umie bawić się sam, w parze, w zabawie kierowanej w małej grupie, zespole;
- jest tolerancyjne w stosunku do innych ludzi;
- zwraca się do innych osób z szacunkiem;
- wyraża swoje potrzeby i opinie w sposób akceptowalny;
- rozumie pojęcie dobra i zła;
- szanuje swoją i cudzą własność;
- zna i adekwatnie do sytuacji stosuje formy i zwroty grzecznościowe;
- wie, jak zachować się w miejscach publicznych.

Zdrowie

- rozumie znaczenie stosowania zabiegów higienicznych i zdrowego odżywiania dla utrzymania zdrowia i dobrego samopoczucia;
- wie, czego nie może jeść, gdyż negatywnie wpłynie to na jego zdrowie;
- zjada urozmaicone posiłki;
- przestrzega zasad higieny - wie jak i kiedy myć ręce, buzię, zęby;
- dba o swój wygląd;
- wie, jak się ubrać stosownie do pory roku i pogody;
- zna pojęcie zdrowia i choroby, dostrzega związek pomiędzy chorobą i leczeniem informuje dorosłego o swoim złym samopoczuciu.

Bezpieczeństwo

- je małymi kęsami, dokładnie przeżuwa, pije małymi łykami;
- bawi się w miejscach do tego przeznaczonych;
- przestrzega zakazu nie oddalania się od grupy (z określonego miejsca);
- przemieszczając się jest uważny na siebie i innych;
- pamięta o kasku na głowie, o pasach bezpieczeństwa itp.;
- w razie potrzeby umie poprosić o pomoc;
- zna podstawowe zasady ruchu drogowego dla pieszych.

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW

Metody pracy:

- metody podające (przyswajanie): opowiadanie, pogadanka, historyjka obrazkowa, wiersze, piosenki, praca z tekstem;
- metody problemowe (odkrywanie): gry dydaktyczne, „burza mózgów”, inscenizacja;
- metody aktywizujące (przeżywanie): drama, wystawa (ekspozycja);
- metody praktyczne (działanie): ćwiczenia, gry i zabawy dydaktyczne, zabawy intelektualne, np. rozsypanki, zabawy tematyczne.

Formy realizacji programu:

- grupowe zajęcia dydaktyczne;
- grupowe zajęcia rehabilitacyjne;
- praca indywidualna;
- zabawa w kąciku zabaw;
- trening przemieszczania się, samoobsługi;
- spacery i wycieczki;
- przedstawienia i formy teatralne;
- zajęcia z udziałem rodziców;
- udział w uroczystościach/imprezach organizowanych w przedszkolu i poza nim;
- stała współpraca z rodzicami.

Warunki bazowe niezbędne do realizacji programu:

- sale dydaktyczne dla każdej grupy;
- meble terapeutyczne (Petö);
- wyposażone kąciki zabaw;
- wyposażenie łazienek;
- pomoce dydaktyczne do zajęć;
- sprzęt dostosowany do indywidualnych potrzeb dziecka: rehabilitacyjny, ortopedyczny, naczynia i sztuce, sprzęt do rozwijania umiejętności komunikacyjnych;
- teren szkolny: boisko, ogród.

PRAWA DZIECKA

Dziecko w oddziałach przedszkolnych ma zagwarantowane prawo do:

- godności i nietykalności osobistej;
- akceptacji takim, jakie jest;
- warunków sprzyjających jego rozwojowi;
- indywidualnego rozwoju i własnego tempa tego procesu;
- ochrony zdrowia;
- nienaruszalności cielesnej;
- korzystania z dóbr kulturalnych;
- poszanowania własności;
- znajomości swoich praw;
- spokoju i samotności, gdy tego potrzebuje;
- snu i wypoczynku, jeśli jest zmęczone;
- aktywnego kształtowania kontaktów społecznych i otrzymania w tym pomocy;
- zabawy i wyboru towarzyszy zabawy;
- posiadania osób odpowiedzialnych i zaangażowanych, do których może się zwrócić;
- badania i eksperymentowania;
- doświadczania konsekwencji własnego zachowania (ograniczonego względami bezpieczeństwa);
- różnorodnego, bogatego w bodźce i poddającego się procesom twórczym otoczenia;
- regulowania własnych potrzeb;
- ochrony przed wszelkimi formami wyrażania przemocy fizycznej lub psychicznej.

MODEL ABSOLWENTA ODDZIAŁÓW PRZEDSZKOLNYCH

Absolwent przedszkola:

1. Ma świadomość własnej tożsamości, odrębności i przynależności społecznej.
2. Posiada pozytywny obraz samego siebie.
3. Zauważa potrzeby innych osób i stara się pomagać im na miarę swoich możliwości.
4. Komunikuje się z różnymi osobami i w różnych sytuacjach życiowych.
5. Stosuje się do zasad i reguł.
6. Zachowuje się w sposób społecznie akceptowalny.
7. Dbą o zdrowie i bezpieczeństwo swoje oraz innych.
8. Jest samodzielny na miarę swoich możliwości psychoruchowych.
9. Podejmuje próby radzenia sobie w nowych i/lub trudnych sytuacjach.
10. Wykorzystuje umiejętności nabyte w przedszkolu w różnych sytuacjach życiowych.

MODEL WYCHOWAWCY ODDZIAŁU PRZEDSZKOLNEGO

Dobry wychowawca i nauczyciel to ktoś, kto:

1. Jest przyjacielem dziecka.
2. Zna i przestrzega praw dziecka.
3. Odznacza się kulturą osobistą i taktem pedagogicznym.
4. Jest kreatywny.
5. Jest otwarty na potrzeby dziecka i jego środowiska.
6. Potrafi współpracować w zespole.
7. Łatwo nawiązuje kontakty, jest komunikatywny.
8. Potrafi zaplanować pracę opiekuńczo – wychowawczo – dydaktyczną dążącą do jak najpełniejszego rozwoju dziecka.
9. Posiada wysokie kwalifikacje zawodowe i stale wzbogaca swój warsztat pracy.
10. Sumiennie i starannie przygotowuje się do zajęć z dziećmi.
11. Podejmuje z własnej inicjatywy różnorodne czynności poza ustalonym harmonogramem godzin pracy.

SYSTEM INFORMACJI O POSTĘPACH DZIECKA

Mając na uwadze, że przedszkole i rodzina to dwa podstawowe środowiska wychowawcze, dążymy do świadomego, celowego i wspólnego działania dla osiągnięcia dobra dzieci w procesie wychowania i nauczania. Wspólne działania zapewniają dzieciom poczucie bezpieczeństwa i przyjazną atmosferę.

Informacja o postępach edukacyjnych dziecka ma:

- służyć jego rozwojowi, wskazywać jego mocne i słabe strony;
- motywować dziecko i środowisko rodzinne do osiągnięcia dalszych postępów rozwojowych i edukacyjnych.

Formy przekazywania informacji:

- krótkie notatki w zeszycie do korespondencji dotyczące dziecka;
- kontakt telefoniczny i mailowy;
- rozmowy indywidualne, porady, konsultacje;
- zebrania organizacyjne dla wszystkich rodziców;
- indywidualne spotkania zespołu specjalistów z rodzicami dziecka;
- zajęcia otwarte, szkolenia dla rodziców, instruktaże, wizyty domowe;
- zamieszczanie wiadomości na tablicy informacyjnej.

EWALUACJA

Narzędzie ewaluacji pracy wychowawczo-profilaktycznej z dzieckiem stanowi ocena funkcjonalna. W momencie przyjęcia dziecka do przedszkola zespół specjalistów sporządza opis jego umiejętności z zakresu różnych sfer funkcjonowania oraz stara się poznać jego środowisko domowe. W oparciu o te informacje ustalane są cele terapeutyczne indywidualne dla każdego dziecka oraz organizowane jest wsparcie środowiska rodzinnego. Pod koniec każdego roku szkolnego specjaliści dokonują analizy i opisują postępy dzieci w sferach wymienionych w Programie Wychowawczo - profilaktycznym.

Opracowanie:

Agnieszka Kalicka

Małgorzata Migda

Katarzyna Nicman